

The Chasidic Perspective

Education with Toil

Likutei Sichos volume 1 page 113

When it comes to education, there is no such thing as a child which you do not need to work hard on. Education is the job of every Jew.

ו. על הפסוק כל הבן גו' תחיון איתא בהגדה, ואת עמלנו אלו הבנים שנאמר כל הבן גו' תחיון. הראיה שנאמר אינה ש"עמלנו" קאי על "בנים" (על דרך ה"כמה שנאמר" בשאר הלמודים), שהרי על זה אין שום ראיה מהפסוק. הראיה היא בכלל, שהיתה צרה בנוגע לבנים. אבל על כך שבנים הם "עמל" - אינו מביא ראיה כלל.

וכיון שאינו מביא על זה שום ראיות - משמע שזהו דבר פשוט, וכיון שזהו דבר פשוט, אין צורך לזה בלמוד מפסוק.

ז. דבר זה מלמדנו:

בכדי שהבנים, וכן התלמידים (הנקראים בנים, כדרשת הספרי), יהיו כדבעי - מכרח להיות עמל, מכרחים להתיגע על זה.

מי שיש לו בנים ממשמעים, מי שיש לו השפעה על תלמידיו עד שכאשר אומר להם מלה אחת הרי זה מספיק כבר עבורם - אל לו לחשב שבזה יצא ידי חובה בעבודתו. גם באפן זה - בהכרח להתיגע על חנוכם.

"עמלנו" - עמל כזה, שהתורה אומרת עליו שנחשב לעמל ("דאס היסט געהארעוועט").

ובשעה שישנם ה"עמלנו-בנים", אזי אין מה להתפעל מהגזרה, כל הבן הילוד היארה תשליכהו. נפטרים מהגזרה, ועוד זאת, אשר הם - ילדים אלו שנולדו ונתחנכו בשעת הגזרה - הפירוהו תחלה. הם היו הראשונים שהפירו הקדוש ברוך הוא על הים סוף. לא משה ואהרן, לא בני אהרן, לא הזקנים ולא כל הדור שמקדם השעבוד, אלא ילדי ישראל אלו שנתחנכו במסירות נפש, הם דוקא הפירוהו תחלה, ובאפן של זה, שכביכול הראו באצבע זה א-לי ואנוהו.

ח. הוראה זו אינה רק להורים בנוגע לילדיהם ולמחנכים בנוגע לתלמידיהם, אלא זוהי הוראה לכל אחד ואחד מ ישראל, שהרי "הוכח תוכיח את עמיתך" הוא מצוה מן התורה, ו"פרו ורבו" הוא מצוה מן התורה, ונוסף לזה - המצוה הראשונה, ו"פרו ורבו" אין פרושו רק בגשמיות, אלא גם ברוחניות.

בְּעֵינֵינוּ זֶה – שֶׁהַמְצָוָה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה הִיא "פְּרוּ וּרְבוּ" – יִשְׁנוּ פִּתְגָם מַחְסִידֵי אֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן, וּלְפִי נֶסֶח אַחֵר – מֵאֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן בְּעֶצְמוֹ, וְתִכֵּן הַפִּתְגָם הוּא: סֵדֶר בַּתּוֹרָה גַם הוּא תּוֹרָה – הִיסוּד הָרִאשׁוֹן בַּתּוֹרָה, וְהִיסוּד הָרִאשׁוֹן בְּחַיֵּי הַיְהוּדִי, הוּא, שֶׁ"יְהוּדֵי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת יְהוּדֵי נֹסֶף" ("אֵינִי אִיד דָּאֵרֶף מֵאִכֵּן נֶאֱרָךְ אֵיִדוֹ").

אוֹמְרִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מְחַיֵּב לְהַתְיַגֵּעַ בְּעֲשִׂית יְהוּדֵי נֹסֶף בְּכֻלָּל, וּבַחֲנוּךְ הַכָּשֶׁר בַּפְּרָט.